

Neprebudená

Dianie za oknom bolo vždy zaujímavejšie, ako ďalšia z prednášok prehnane motivovanej učiteľky. Perom pritom skúšala odolnosť tekutého rúžu, ktorý podľa recenzií Youtuberiek vydrží večnosť a nezaliezava do vrások na perách. Zamračila sa, keď žmolky z rúžu ozdobili aj vrchnák od pera a určite má teraz pokazený celý look.

„Vanesa, máš vôbec nejakú predstavu o tom, čo tu rozoberáme?“ zaznelo posmešne spred tabule.

„Niečo s avokádom a krízou. Môžem ísť na WC?“

Učiteľka si povzdychla a v duchu nad ňou zlomila palicu. „Chod’.“

Hodina pokračovala a Vanesa sa zatiaľ snažila presne vyplniť línie pier novou vrstvou rúžu. S ústami do O hodnotila svoju prácu a čakala, až zaschne do matna. Usmiala sa na seba do zrkadla a ešte pre istotu skontrolovala, či na zuboch nie je ani stopy po rúži. Nebola, tak sa odšuchtala nazad do triedy, kde bola hlavnou témou quinoa a Južná Amerika. Vanesa si sadla na svoje miesto a teraz sa pre zmenu rozhodla vyzdobiť si zápisník kvetinkami. Očami hádzala po hodinách a snažila sa donútiť ručičky tikať rýchlejšie. Nechcelo sa jej počúvať o vegetariánstve a po vyučku plánovala ísť do najbližšieho mekáča na nugetky, len tak učiteľke na just. Konečne zazvonilo a celá trieda sa začala zbierať na matiku na iné poschodie. Vanesa si ukladala veci do batoha, keď k nej pristúpila učiteľka.

„Deje sa niečo, Vanes?“ ten záujem Vanese prišiel predstieraný.

„Nie, len ma váš predmet nezaujíma,“ odpovedala ľahostajne.

„Tak to ma mrzí, že ťa nezaujímajú globálne problémy sveta,“ tento sarkazmus už na sto percent nebol predstieraný.

„Môžem už ísť?“ nadvihla obočie a učiteľka namiesto odpovede len mávla rukou.

Cez prestávku si Vanesa naučenými pohybmi lakovala nechty na krikľavo ružovo a dávala pozor, aby každý ťah štetcom precízne dopadol len na necht a nie na kožtičku naokolo. Spokojne si fúkala na dokončenú prácu a modlila sa, aby sa jej nechcelo smrkať, čím by všetko pokazila. Poobzerala sa po triede, či ju nesledujú pohľady spolužiakov a či ju niekto za tento výkon nepochváli. Nikto jej však nevenoval pozornosť, všetci boli totižto zvyknutí, že Vanesa si pomýlila odbor všeobecné gymnázium s vizážistikou. Spolužiaci s ňou nechceli robiť skupinové prezentácie, lebo skôr ako obsah riešila to, či si má dať bielu blúzku, alebo tie červené šaty, ktoré jej dokonale sedia na bokoch. Nezapájala sa do diskusií a nemala šajnu o tom, čo sa deje vo svete. Nie je hlúpa, to nie, povedali by jej spolužiaci, len si žije v úplne inom svete ako všetci ostatní.

Keď sa v triede rozpútala debata o testovaní kozmetiky na zvieratách, všetci ostali pobúrení z jej sebeckých názorov a tak už nikdy svoj názor neprezentovala. Zmeniť ho nezmenila, ale nechcela

ísť očividne proti všetkým ostatným. Argumentácia, kritické myslenie, zamýšľanie sa nad kontextom, to všetko išlo mimo ňu a školským systémom si plávala bez toho, aby ju niekto zachytil. Keď sa jej doma ledva pri večeri opýtali, ako to ide v škole, ona zakaždým odpovedala, že fajn, vzala tanier s jedlom z donášky a išla sa zavrieť k Youtube do izby. Rodičia to vyriešili pokrčením pliec a konštatovaním, že veď puberta, to ju prejde, ale dcére nechceli rozumieť. Mali svoje problémy a keď sa jeden z nich sám zatváral a izoloval, tak načo to hrotiť?

Vanesa trávila hodiny organizovaním svojej zbierky kozmetiky. Všetko vreckové vrážala do nej a najnovšie aj do priehľadných plastových organizérov a nábytku, ktorý jej dovoľoval deliť rúže a palety na odtiene od výmyslu sveta, takže jej stačilo len otvoriť požadovanú zásuvku a voilá – mohla sa začať maľovať. Urputne bojovala s prachom, čo tešilo hlavne jej matku, ale Vanese nešlo o poriadkumilovnosť ako takú. Skôr chcela, aby pozadie jej života vyzeralo dokonale, ako na tých videách, ktoré neustále sledovala. Nikdy by sa neodhodlala sama niečo natočiť, božechráň! Na to nebola dosť pekná, talentovaná, či výrečná. Vždy, keď jej to napadlo, tak si našla inú výhovorku, že prečo nie. Úplne jej stačilo, keď si spravila selfie s vypulírovaným pozadím so všetkou tou kozmetikou úhľadne uloženou a farebne zladenou. Až takmer vyzerala, že má všetko pod kontrolou. Od farby nechtov, až po posledný vlas na hlave. Takmer.

Cez fyziku im do triedy strčila hlavu triedna a oznámila, že od nasledujúceho dňa budú mať novú spolužiačku. Študentami to zašumelo a všetci sa potešili zmene v stereotype. Vanese to bolo šumafuk. Kamarátky v triede nemala a nečakala, že sa to príchodom neznámej zmení. Keď však na druhý deň Marta prišla a sadla si bez zaváhania k nej, akoby zrazu nadobudla niečo, o čom nevedela, že jej vlastne chýba. Ukazovala jej sadu rúžov v peračníku a obdivovala jeden jediný, ktorý mala Marta, taký lacný červený z čínskeho obchodu, ale vyzeral na nej dobre, hoci nič nevydržal a Marta si aplikovala (bez zrkadla!) ďalšiu vrstvu po každej hodine. Martu bavili všetky predmety a stačilo jej, že počúva a sem-tam si prečíta niečo z učebníc. Vanesa už nepozerala von z okna, ale perfiferne sledovala Martu a hodnotila jej mejkap, hoci okrem rúžu na sebe žiaden nemala. Fascinovala ju jej tmavá pokožka a dlhé vlasy, ktoré si každú nedeľu natáčala na penové natáčky, v ktorých spala, aby v pondelok prišla ako od kaderničky.

Angličtina jej išla najviac zo všetkého a po tom, čo pár minút bez problémov konverzovala s učiteľom, sa jej Vanesa spýtala, či sa narodila v zahraničí.

„Nie,“ zasmiala sa Marta.

„No veď vieš, super ti idú jazyky a máš taký exotický zjav,“ vysvetľovala svoj omyl Vanesa.

„Ja som taká tmavá, lebo som Cigánka. A anglicky som sa naučila z pesničiek a kníh,“ objasnila Marta.

Vanesa ostala pár minút ticho. Slovo Cigán poznala ako synonymum slova klamár, alebo keď niekto nadával na *neprispôsobivých obyvateľov*. Na internete sa o nich popísalo dosť a videla ich, keď niekde niečo kopali či stavali, alebo keď raz išli s mamou do Tesca do Biskupíc, ale nikdy sa s nijakým nerozprávala. Nevedela, ako zareagovať, lebo jej prvou reakciou bola štitivosť. Videla Martine dlhé prsty, ktoré zvierali pero požičané od Vanesy a hoci ich predtým obdivovala ako niečo zaujímavé a exotické, zrazu sa jej videli špinavé. Vráti jej to pero alebo ho ukradne? Pozrela sa na Martinu tvár ešte raz. Umýva si zuby? Pod jedným očným kútikom mala drobunkú karpinu a Vanesa sa s odporom

odvrátila. Dovtedy necítila nič, ale potom sa jej zazdalo, že cíti pot a neumyté telo, čo jej pripomínalo hnilé zemiaky. Hneď, ako zazvonilo si na seba nastriekala deodorant a umyla si ruky antibakteriálnym gélom, akoby ju to malo ochrániť od nákazy tmavej pokožky. Marta si to všimla, ale len sa zasmiala a išla na ďalšiu hodinu sama. Pero jej vrátila a dala si záležať, aby sa náhodou nedotkla Vanesinej ruky.

Fascinácia Martou však Vanesu neprešla a stále ju pozorovala a takmer zhypnotizovane počúvala. Sedávala síce ďalej od nej, aby mala lepšiu výhľad, a už jej nič nepožičiavala, ale sem tam spolu prehodili zopár viet cez prestávku. Vedľajším účinkom tohto tranzu bolo zlepšenie Vanesiných známok, lebo dávala pozor a hoci ju učivo nezaujímalo, zaujímal ju Martin názor, ktorý sa veľa krát zhodoval aj s učiteľkiným. Marta dennodenne sledovala správy, dokonca aj politické debaty a angažovala sa aj v charite. Do diskusie prinášala argumenty, ktorým Vanesa nerozumela, ale postupom času sa napojila na tú istú vlnovú dĺžku a chápala, ako Marta vidí dnešný svet. Zapisovala si cudzie slová, ktoré na hodine padali a doma si ich googlila, aby nabudúce nebola za hlúpu. Stále nakupovala tony kozmetiky, hoci Marta kritizovala množstvo plastového obalu, ktoré vyprodukuje tento priemysel. Nedala sa presvedčiť, lebo to bola jej vášeň a hoci veľmi chcela byť ako Marta, nechcela sa kozmetiky vzdať.

Raz si k nej Marta prisadla a položila pred ňu malú nádobku. Vanesa sa podozrievavo pozrela najprv na predmet a potom na Martu.

„Čo to je?“

„Darček. S mamou sme doma skúšali vyrábať kozmetiku a myslela som, že by sa ti páčil malinový balzam na pery,“ usmiala sa na ňu Marta.

Vanesa otvorila nádobku a balzam vyzeral nevinne ružovkasto, presne ako z drogérie. Namočila doň malíček a natrela si ho na pery. Hneď sa skontrolovala v zrkadle. Nebol to síce Eos, ale vyzeral v pohode.

„Ďakujem. Čo je v ňom?“

„Iba kokosový olej, včelí vosk a maliny. Čistá príroda. A keď ho minieš, nádobku prines a urobíme ďalší. Môžem ťa to naučiť. Teda, iba ak chceš,“ uškrnula sa Marta.

„Chcem!“ pohotovo zareagovala Vanesa, akoby si to mala Marta hneď rozmyslieť.

„Dobre. Dohodnuté,“ a odvtedy zase sedeli spolu.

Po škole sa objavili rozvešané plagáty pozývajúce sa na školskú Halloweensku party, účasť jedine v maskách a nikto nehovoril o ničom inom. Rozoberali sa účesy, doplnky a každý si chcel odnieť prvú cenu za najlepší kostým. Martinou prvou a jedinou voľbou bola Beyonce a k dokonalej vizáži jej chýbali jedine umelé mihalnice, ktoré si požičala od Vanesy. Vanesa však o svojej maske vôbec nehovorila a kedykoľvek sa jej na to niekto spýtal, zmenila tému. Prekvapenie, bude to prekvapenie, nechajte sa prekvapiť. Ani Marta sa nezverila, a to už sa rozprávali aj o tajnejších veciach.

Nadišiel večer V a v celej škole zahoreli tekvice a všetci sa neisto tmolili, akoby sa hanbili za svoje novonadobudnuté alter egá. Stačilo však trochu rýchlejšej hudby a vybláznení študenti si zvykli.

Marta alias Beyonce zvierala v ruke punč a pritom sa vlnila do rytmu piesne. Očami prechádzala dav a hľadala Vanesu, hoci nevedela v akej podobe sa mala zjaviť. Podišla k nej učiteľka v chlpatom overale Chewbacca z Hviezdných vojen a začali sa baviť o Martiných skúsenostiach zo školy. Vanesa ich zobďaleč pozorovala a zasa raz musela Martu obdivovať. Ako sa dokáže tak jednoducho baviť s dospelými, akoby boli odjakživa kamaráti? Ako mohli mať vôbec nejaké spoločné konverzačné témy? Pocítila pichnutie žiarlivosti, tak k nim podišla. Pri pohľade na ňu obe onemeli a Vanesa si vychutnávala ten pocit, že konečne nejakým spôsobom zabodovala.

„Cool,“ skonštatovala Marta.

„Čo to má znamenať?“ zasyčala na ňu učiteľka a obzerala sa, či ich vidia aj iní žiaci. Potom ju schmatla za ruku a vtiahla do najbližšej prázdnej triedy. Marta ich nasledovala a snažila sa protestovať, že o nič nejde, že jej to nevadí. Učiteľka ju ignorovala a rýchlo za nimi zavrela dvere.

„Zbláznila si sa? Čo to tu predvádzaš?“ zvýšila hlas a ukázala na jej kostým. Vanese došlo, že niečo nie je v poriadku a prvýkrát sa na seba pozrela neistým pohľadom.

„Chcela som byť ako ona,“ hlesla a ukázala na Martu.

„Je to v pohode, naozaj,“ uistila ju Marta.

„Nie, nie je to v pohode. Je to, akoby si sa vysmiala celému etniku. Ako paródia. Ešte si si dala na seba aj tmavý mejkap. Hanba!“

Vanesa tam stála vo svojom cigánskom kostýme, s dlhou širokou sukňou a farebnou šatkou na ramenách. Na ušiach veľké plastové náušnice, na každom prste veľký prsteň a na zápästiach nespočet náramkov.

„Nie je to mejkap, len tmavý bronz,“ podotkla, ale pochopila, že prestrelila. Tmavohnedý bronz si naniesla na tvár, krk aj ruky a stmavil ju na podobný karamelový odtieň aký mala aj Marta.

„Rómska kultúra nie je kostým na Halloween. Nesmieš vziať nič, čo ti nepatrí, nič, čo ľudia parodovali a znevažovali po stáročia a urobiť si z toho zábavku na jeden večer. Je to necitlivé a absolútne nevhodné, najmä keď je tvoja spolužiačka Rómka,“ vysvetľovala učiteľka. Vanesa začala plakať a nemala odvahu pozrieť sa ani jednej do očí. Marta ju objala a pochválila jej náušnice.

„Nič sa nedeje. Ja viem, ako si to myslela. Chcela si sa mi v niečom podobať. Neurazilo ma to,“ ubezpečila ju.

„Isto?“

„Isto. Pod', umyjeme ťa, odľahčíme o trochu bižutérie a pôjdeme si zatancovať,“ chytila ju Marta pod pazuchu. Učiteľke viditeľne odľahlo a vrátila sa k zvyšku školy.

„Takže takto sa doma neobliekate?“ spýtala sa Vanesa, keď sa snažila vydrhnúť si z tváre vrstvu bronzera.

„Nie, určite nie. Mama nosí najradšej rifle,“ zasmiala sa Marta.

Udalosť bola odpustená, no nie zabudnutá. Vanesa si ju uvedomovala zakaždým, keď niekto spomenul židovský nos, reštauráciu u ťing-ťongov a v televízii si herci krémovali tvár načierno, ak mali imitovať afroamerických spevákov. Znechucovalo ju to a veľakrát sa to snažila s dotyčným vydiskutovať. Nie vždy však uspela. Marta ju však naučila trpezlivosti a Vanesa si z nej tak ako aj predtým brala príklad. Kozmetiku si už vyrábala sama a čašníkov upozorňovala, aby jej k nápojom nedávali plastovú slamku. Po troške sa každý deň prebúdza do skutočného sveta, ktorý ju čím ďalej, tým viac desí.